

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک

پاییز ۱۴۰۳

مرکز آمار ایران

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران

- آمار گردآوری نشده است.
- ... آمار در دسترس نیست.
- x ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
- xx جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
- رقم کمتر از نصف واحد است.
- رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف نظر کردن است.
- * رقم غیر قطعی است.
- ** رقم جنبه تخمینی دارد.
- ⊖ به دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سراسر کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سراسر کردن ارقام صورت گرفته است.

پیشگفتار

با توجه به ویژگی‌های دام سبک، جمعیت این نوع دام در طول سال همواره در حال تغییر است، به نحوی که معمولاً با افزایش زایش در فصل‌های پاییز و زمستان، جمعیت افزایش می‌یابد و در فصل‌های بهار و تابستان، با کاهش زایش و همچنین خروج دام‌های پروراری از بهره‌برداری‌ها، جمعیت کاهش می‌یابد؛ هرچند در برخی سال‌ها به علل شرایط مختلف نظیر تغییرات اقلیمی، این روند دچار تغییرات اندکی می‌شود. از طرفی نزدیک به ۵۰ درصد گوشت قرمز تولید شده در کشور مربوط به این نوع دام است. با هدف اندازه‌گیری این تغییرات، اجرای طرح آمارگیری اندازه‌گیری تغییرات ماهانه تعداد دام سبک از مهر ماه ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ و طرح آمارگیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از آذر ماه سال ۱۳۹۸ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت.

در این طرح آمارگیری اطلاعات مربوط به تعداد دام سبک در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس و تعداد دام زنده به دنیا آمده و تعداد دام عرضه شده برای کشتار در فصل آمارگیری در زمان مرجع آخرین ماه هر فصل، از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار دارای دام سبک که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده می‌شود و نتایج باروش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده می‌شود. نشریه حاضر، حاوی اطلاعات حاصل از اجرای طرح در دی ماه ۱۴۰۳ است. نتایج حاصل از این طرح، علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش دام، اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌ها و نهاده‌های مرتبط با دام سبک و محققان نیز فراهم می‌آورد.

امید است که اطلاعات ارائه شده مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد و این مرکز با بهره‌گیری از نظرات آنان در تهیه و ارائه اطلاعات دقیق و بهنگام آماری مورد نیاز گام‌های مؤثرتری بردارد.

شایان ذکر است اطلاعات این نشریه از طریق درگاه ملی ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی می‌باشد.

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲	مقدمه
۳	راهنمای کاربران
۴	مشخصات کلی طرح
۷	تعاریف و مفاهیم
۸	خلاصه یافته‌ها
۱۱	جدول‌های آماری

مرکز آمار ایران

مقدمه

به منظور برآورده نمودن نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از تعداد دام سبک در دی ۱۴۰۳ و مقدار تولیدات این نوع دام در فصل تابستان این سال، طرح آمارگیری نمونه‌ای اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک از ۱۸ لغایت ۲۸ دی در ۳۱ استان کشور اجرا شد. در این طرح، اطلاعاتی در مورد «تعداد دام در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس» و «تعداد دام زنده به دنیا آمده و تعداد دام پروار شده در فصل تابستان» از بیش از ۳۰۰۰ بهره‌بردار نمونه در کشور که با روش‌های آماری، انتخاب شده‌اند به شیوه آمارگیری تلفیقی (تلفنی - حضوری) جمع‌آوری شد و با روش‌های آماری به سطح جامعه (کل کشور) تعمیم داده شد. استفاده از اطلاعات ارائه شده مستلزم آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات فنی و روش‌های اجرایی به کار رفته در این طرح آمارگیری است که ممکن است با برداشت‌های موجود در اذهان عمومی متفاوت باشد. به منظور ممانعت از برداشت‌های سلیقه‌ای از نتایج طرح، مطالعه تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این طرح به کاربران محترم توصیه می‌شود.

مرکز آمار ایران

راهنمای کاربران

نکات مورد توجه در جدول‌های آماری

هر جدول آماری از عنوان، سرستون‌ها، ستون شرح و متن جدول تشکیل شده است که باید به مندرجات آن‌ها به دقت توجه شود. متن جدول شامل اعدادی است که اطلاعات آماری را تشکیل می‌دهند و به‌وسیله مندرجات سه قسمت (عنوان، سرستون و شرح) قابل درک و تبیین می‌باشد.

در عنوان جدول معمولاً زمان آماری و ماهیت یا موضوع اعداد متن جدول به‌طور کلی توضیح داده می‌شود. ستون شرح و سرستون‌ها به‌طور دقیق ماهیت و مفهوم اطلاع مندرج در خانه محل تقاطع را مشخص می‌کند.

توضیحات مهم:

۱- پس از گذشت دو سال از اجرای طرح آمارگیری دام سبک (مهر ۱۳۹۷ لغایت شهریور ۱۳۹۹) و کسب اطلاعات جدید و به روز از فعالیت دامداری کشور که از اجرای طرح آمارگیری تفصیلی از دامداری‌های کشور (مهر و آبان سال ۱۳۹۹) حاصل شد، روش محاسبه برآوردهای طرح آمارگیری دام سبک، بررسی و مورد بازنگری قرار گرفت.

۲- با توجه به سهم اندک شیر گوسفند و بز از کل مقدار تولید شیر دام در کشور (کمتر از ۱۰ درصد)، اطلاعات مربوط به این قلم آماری در طرح برآورد نمی‌شود.

۳- با توجه به اجرای سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳ در فصل پاییز (آبان و آذر)، طرح آمارگیری اندازه‌گیری تعداد و تولیدات دام سبک - دوره پاییز ۱۴۰۳ با یک ماه تأخیر و در دی‌ماه انجام شد. در این دوره، اطلاعات مربوط به تعداد دام در روز آمارگیری (انتهای دی) اخذ شد و اطلاعات مربوط به تعداد دام زنده به‌دنیا آمده و تعداد دام در حال پروار، برای فصل پاییز کسب شد.

مشخصات کلی طرح

سابقه طرح

این طرح آمارگیری از نیمه دوم سال ۱۳۹۸ به صورت فصلی اجرا می‌شود.

هدف کلی

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد تعداد و میزان تولیدات دام سبک (دام زنده به دنیا آمده و دام پروار شده) در فصل‌های مختلف سال است.

جامعه هدف

جامعه هدف طرح، همه بهره‌برداران کشتاورزی در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن و بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری این طرح، شامل همه بهره‌برداران کشتاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری و روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که بنا بر اطلاعات سرشماری عمومی کشتاورزی ۱۳۹۳، در شهرستان‌های دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده‌اند.^۱

واحد آماری

واحد آماری این طرح، یک بهره‌بردار کشتاورزی دارای فعالیت پرورش دام سبک در نقاط شهری یا روستایی کشور (متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، خانوارهای معمولی غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی) است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش دام سبک هستند.

زمان آماری

زمان آماری برای بخشی از داده‌های این طرح، روز آمارگیری و برای بخشی دیگر، فصلی پاییز ۱۴۰۳ است.

^۱ شهرستان‌هایی که کمتر از ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک داشتند، به دلیل مسائل اجرایی و همچنین نبود تعداد کافی نمونه جایگزین از جامعه آمارگیری کنار گذاشته شدند اما اطلاعات آن‌ها با روش‌های آماری برآورد شده و در نتایج طرح، لحاظ می‌شود.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح برای فصل پاییز ۱۴۰۳ از ۱۸ الی ۲۸ دی ماه بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات از طریق مصاحبه تلفنی - مراجعه حضوری جمع‌آوری شد. در صورت عدم همکاری بهره‌بردار نمونه اصلی، پرسشنامه برای واحدهای نمونه جایگزین تکمیل شد.

سطح ارائه برآوردها

برآوردها در سطح کل کشور ارائه شده است.

پارامترهای مورد نظر

پارامترهای اصلی مورد نظر طرح به شرح زیر است:

- تعداد «گوسفند و بره».
- تعداد «بز و بزغاله».

خطای نمونه‌گیری قابل پذیرش

حداکثر خطای نمونه‌گیری مورد پذیرش برای متغیر «تعداد دام سبک»، حداکثر ۵ درصد پیش‌بینی شده است.

چارچوب نمونه‌گیری

چارچوب نمونه‌گیری این طرح از اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ به دست آمد. با توجه به این‌که نمونه‌گیری در دو مرحله انجام شد، چارچوب لازم برای هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر تهیه شد:

مرحله اول: فهرست همه شهرستان‌هایی که بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد بهره‌بردار دارای دام سبک» بود.

مرحله دوم: فهرست همه بهره‌برداران دارای فعالیت پرورش دام سبک، در هر یک از واحدهای نمونه‌گیری مرحله اول بود که بر اساس سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بودند. این چارچوب علاوه بر اطلاعات جغرافیایی، شامل متغیر «تعداد دام سبک» بود.

واحد نمونه‌گیری

واحد نمونه‌گیری هر یک از مراحل نمونه‌گیری به شرح زیر است:

مرحله اول: یک شهرستان که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۴۰۰ بهره‌بردار دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

مرحله دوم: یک بهره‌بردار دارای فعالیت پرورش دام سبک که در سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۳۰ رأس دام سبک بوده است.

روش نمونه‌گیری

در این طرح، از روش نمونه‌گیری احتمالی دو مرحله‌ای استفاده شده است. در مرحله اول در هر استان، تعدادی شهرستان به عنوان نمونه انتخاب شدند. سپس در هر شهرستان نمونه، تعدادی بهره‌بردار به عنوان نمونه انتخاب شدند.

تعاریف و مفاهیم

بهره‌برداری کشاورزی

یک واحد تولیدی اقتصادی کشاورزی است که تحت مدیریت واحدی قرار دارد.

بهره‌برداری پرورش دهنده دام سبک

یک بهره‌برداری کشاورزی است که به پرورش دام سبک در روز آمارگیری می‌پردازد.

دام سبک

منظور از دام سبک، گوسفند و بره و بز و بزغاله است که ممکن است به صورت سنتی یا صنعتی نگهداری شود.

دام زنده به دنیا آمده

بره یا بزغاله متولد شده در فصل آمارگیری است هرچند که بعد از تولد مرده باشد.

دام کشتاری

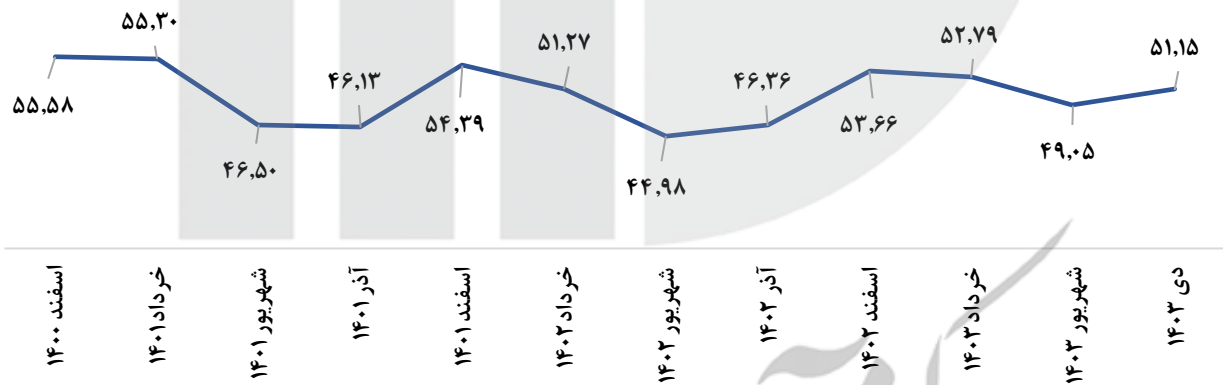
دامی است که دارای گوشت قابل مصرف بوده و به دلایل مختلف مانند پایان دوره پروار، بیماری، کاهش تولید و جلوگیری از تلف شدن روانه کشتارگاه شده و یا توسط دامدار ذبح می‌شود.

خلاصه یافته‌ها

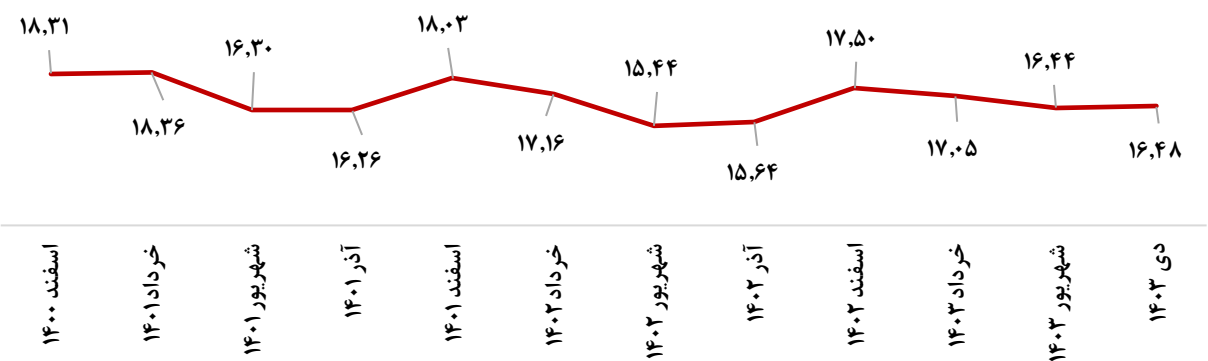
تعداد دام سبک

نتایج طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سبک، در این دوره نشان می‌دهد که تعداد گوسفند و بره موجود در دامداری‌های کشور در دی ماه ۵۱/۱۵ میلیون رأس و تعداد بز و بزغاله ۱۶/۴۸ میلیون رأس بوده است.

نمودار ۱- تغییرات تعداد گوسفند و بره در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

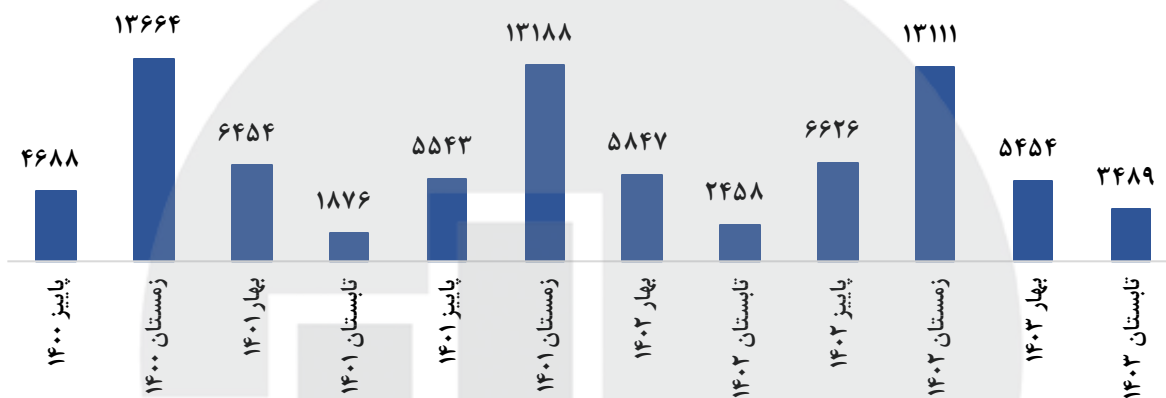
نمودار ۲- تغییرات تعداد بز و بزغاله در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

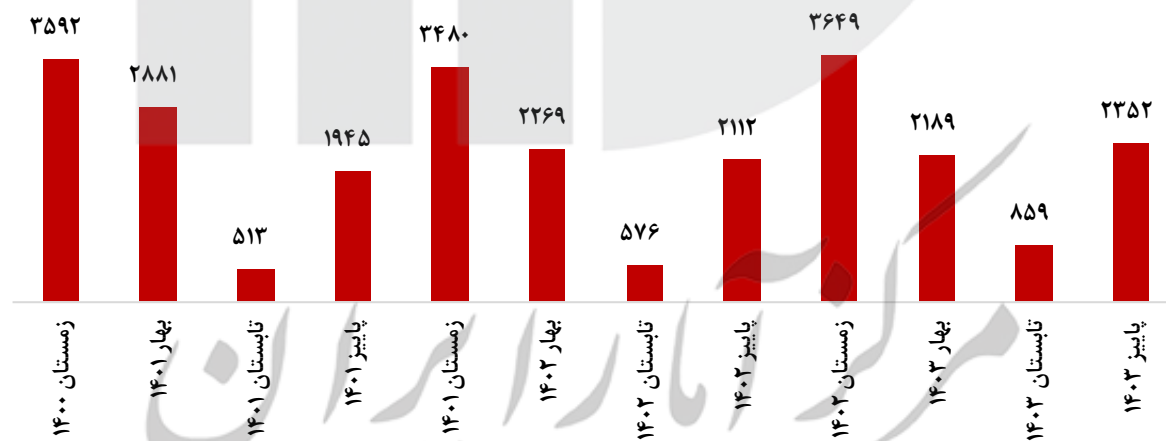
تعداد بره و بزغاله زنده به دنیا آمده

در تابستان ۱۴۰۳ نزدیک به ۸/۵۴ میلیون رأس بره و ۲/۳۵ میلیون رأس بزغاله در بهره‌برداری‌های پرورش‌دهنده دام سبک کشور متولد شده است.

نمودار ۳ - تعداد بره زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

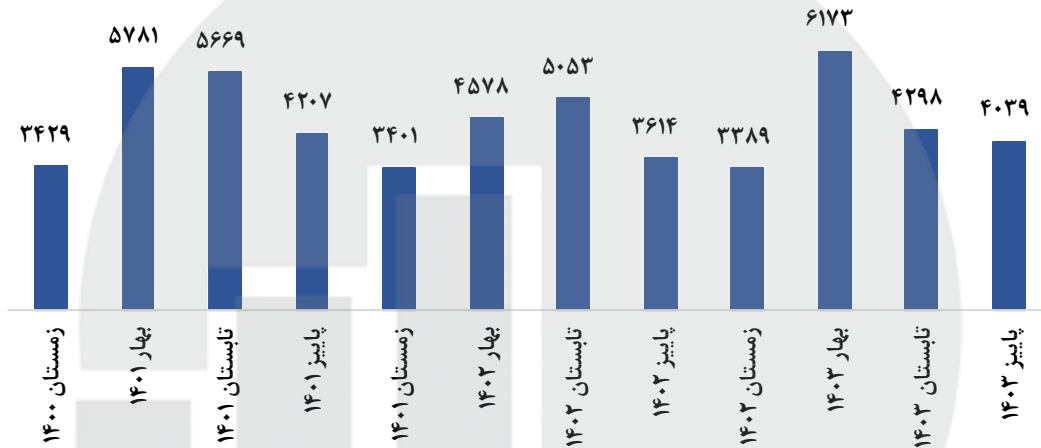
نمودار ۴ - تعداد بزغاله زنده به دنیا آمده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

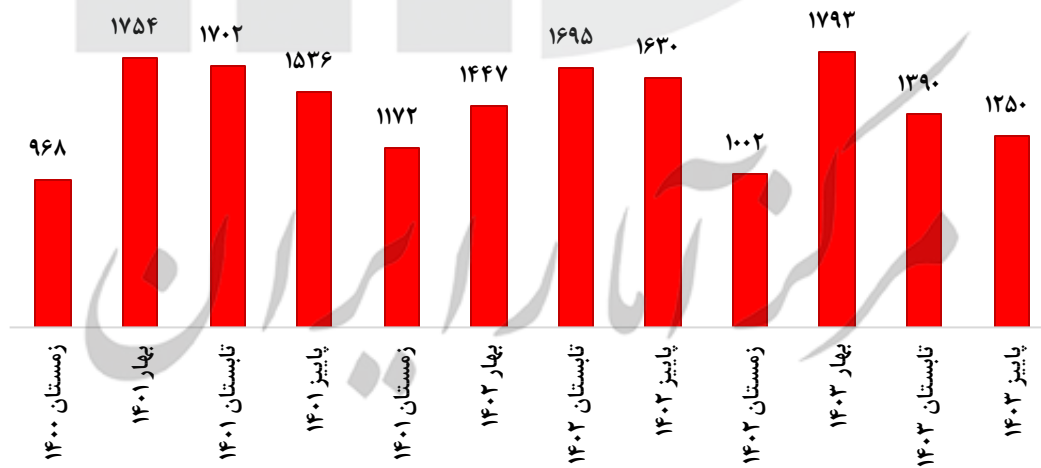
تعداد دام پروار شده

در فصل پاییز سال ۱۴۰۳ تعداد ۴/۰۴ میلیون رأس گوسفند و بره و ۱/۲۵ میلیون رأس بز و بزغاله در دامداری‌های کشور پروار شده است.

نمودار ۵- تعداد گوسفند و بره پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

نمودار ۶- تعداد بز و بزغاله پروار شده در دامداری‌های کشور (هزار رأس)

جدول‌های آماری

جدول ۱- تعداد گوسفند و بره به تفکیک سن و جنس - اسفند ۱۴۰۰ لغایت دی ۱۴۰۳ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش‌تر از یک سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
اسفند ۱۴۰۰	۵۵۵۸۲	۹۴۲۴	۷۶۱۷	۴۴۵۰	۱۸۵۸	۳۰۴۲۲	۱۸۱۲
خرداد ۱۴۰۱	۵۵۳۰۱	۸۷۵۶	۶۹۹۲	۴۵۶۵	۲۲۷۲	۳۱۰۳۰	۱۶۸۷
شهریور ۱۴۰۱	۴۶۴۹۰	۴۸۵۷	۳۴۰۴	۵۱۶۹	۲۲۱۴	۲۹۲۶۶	۱۵۷۸
آذر ۱۴۰۱	۴۶۱۳۴	۴۴۴۴	۳۶۱۸	۴۵۲۸	۲۱۳۷	۲۹۷۴۰	۱۶۶۸
اسفند ۱۴۰۱	۵۴۳۹۳	۹۳۷۹	۸۲۴۶	۳۰۹۴	۱۵۰۳	۳۰۵۶۰	۱۶۱۱
خرداد ۱۴۰۲	۵۱۲۷۵	۷۶۵۳	۶۱۹۷	۳۷۷۳	۲۱۰۷	۲۹۹۰۴	۱۶۴۱
شهریور ۱۴۰۲	۴۴۹۷۷	۴۵۱۷	۳۳۱۶	۴۷۱۸	۲۵۱۸	۲۸۳۲۴	۱۵۸۳
آذر ۱۴۰۲	۴۶۳۶۲	۵۲۷۸	۴۲۶۳	۴۰۴۸	۲۲۸۸	۲۸۸۲۶	۱۶۵۷
اسفند ۱۴۰۲	۵۳۶۶۲	۹۶۴۹	۸۴۷۵	۳۵۰۱	۱۶۵۲	۲۸۷۷۳	۱۶۱۲
خرداد ۱۴۰۳	۵۲۷۸۷	۸۶۴۷	۶۶۹۸	۴۶۹۳	۲۵۸۶	۲۸۶۴۵	۱۵۱۸
شهریور ۱۴۰۳	۴۹۰۴۸	۵۸۰۹	۴۰۳۷	۵۹۸۹	۲۹۵۸	۲۸۶۷۴	۱۵۸۱
دی ۱۴۰۳	۵۱۱۵۲	۷۰۲۵	۵۷۷۰	۴۷۹۱	۲۳۵۳	۲۹۵۶۱	۱۶۵۲

جدول ۲ - تعداد بز و بزغاله به تفکیک سن و جنس - اسفند ۱۴۰۰ لغایت دی ۱۴۰۳ (هزار رأس)

بیش تر از یک سال		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		از بدو تولد تا ۵ ماه		جمع	ماه
نر	ماده	نر	ماده	نر	ماده		
۱۰۰۸	۹۷۱۶	۷۵۹	۱۸۵۹	۲۲۵۶	۲۷۱۰	۱۸۳۰۹	اسفند ۱۴۰۰
۹۸۴	۹۹۵۳	۶۹۷	۱۷۲۰	۲۱۴۷	۲۸۶۱	۱۸۳۶۳	خرداد ۱۴۰۱
۸۱۶	۹۷۵۴	۷۰۸	۲۰۰۱	۱۲۱۴	۱۸۰۷	۱۶۳۰۰	شهریور ۱۴۰۱
۸۷۲	۹۷۲۹	۷۱۷	۲۰۳۰	۱۲۵۱	۱۶۶۳	۱۶۲۶۲	آذر ۱۴۰۱
۸۱۷	۹۹۰۵	۶۵۲	۱۵۷۷	۲۳۰۲	۲۷۸۰	۱۸۰۳۳	اسفند ۱۴۰۱
۸۰۱	۹۵۰۳	۶۹۸	۱۵۱۰	۲۰۲۷	۲۶۲۴	۱۷۱۶۳	خرداد ۱۴۰۲
۷۰۶	۹۳۱۸	۷۷۱	۱۶۹۸	۱۱۹۳	۱۷۵۲	۱۵۴۳۸	شهریور ۱۴۰۲
۶۷۹	۹۲۴۴	۶۳۳	۱۵۳۷	۱۵۲۱	۲۰۲۷	۱۵۶۴۰	آذر ۱۴۰۲
۶۵۸	۹۳۴۱	۵۶۶	۱۲۸۸	۲۵۲۳	۳۱۲۶	۱۷۵۰۲	اسفند ۱۴۰۲
۶۵۸	۹۳۱۹	۶۷۷	۱۶۳۲	۲۰۲۲	۲۷۴۸	۱۷۰۵۴	خرداد ۱۴۰۳
۶۵۸	۹۵۳۸	۷۸۲	۱۹۹۰	۱۳۸۲	۲۰۹۴	۱۶۴۴۳	شهریور ۱۴۰۳
۶۶۷	۹۴۲۳	۷۸۶	۱۷۲۶	۱۵۹۹	۲۲۷۶	۱۶۴۷۶	دی ۱۴۰۳

مرکز آمار ایران

جدول ۳ - تعداد دام زنده به دنیا آمده و پروار شده - زمستان ۱۴۰۰ لغایت پاییز ۱۴۰۳ (هزار رأس)

بز و بزغاله		گوسفند و بره		فصل
دام پروار شده	بزغاله زنده به دنیا آمده	دام پروار شده	بره زنده به دنیا آمده	
۹۶۸	۳۵۹۲	۳۴۲۹	۱۳۶۶۴	زمستان ۱۴۰۰
۱۷۵۴	۲۸۸۱	۵۷۸۱	۶۴۵۴	بهار ۱۴۰۱
۱۷۰۲	۵۱۳	۵۶۶۹	۱۸۷۶	تابستان ۱۴۰۱
۱۵۳۶	۱۹۴۵	۴۲۰۷	۵۵۴۳	پاییز ۱۴۰۱
۱۱۷۲	۳۴۸۰	۳۴۰۱	۱۳۱۸۸	زمستان ۱۴۰۱
۱۴۴۷	۲۲۶۹	۴۵۷۸	۵۸۴۷	بهار ۱۴۰۲
۱۶۹۵	۵۷۶	۵۰۵۳	۲۴۵۸	تابستان ۱۴۰۲
۱۶۳۰	۲۱۱۲	۳۶۱۴	۶۶۲۶	پاییز ۱۴۰۲
۱۰۰۲	۳۶۴۹	۳۳۸۹	۱۳۱۱۱	زمستان ۱۴۰۲
۱۷۹۳	۲۱۸۹	۶۱۷۳	۵۴۵۴	بهار ۱۴۰۳
۱۳۹۰	۸۵۹	۴۲۹۸	۳۴۸۹	تابستان ۱۴۰۳
۱۲۵۰	۲۳۵۲	۴۰۳۹	۸۵۳۷	پاییز ۱۴۰۳

مرکز آمار ایران